

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Иванка Костова Стамболова, д.м.

Медицински университет – София, Факултет по общественно здраве

„Проф. д-р Цекомир Воденичаров, дмн”,

Катедра „Здравни грижи”

Определена за участие в научно жури със Заповед №788/13.03.2023г.

като външен член

в научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” по „Управление на здравните грижи“, базова специалност „Медицински лаборант”, в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, направление 7.4. Обществено здраве. за нуждите на специалност „Медицински лаборант” в Медицински колеж при Тракийски университет, обявен в ДВ бр.99/ 13.12.2022г. и в интернет-страницата на Тракийски университет, гр.Стара Загора.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подала документи Катя Стефанова Кичукова - старши преподавател в Медицински колеж на Тракийски университет, гр.Стара Загора.

Представеният комплект материали на хартиен и електронен носител **е в пълно съответствие** с Процедура за заемане на академична длъжност „доцент” в Тракийски университет, съгласно ЗРАСРБ, гр.Стара Загора и Правилника на университета, като включва всички документи:

- ✓ Заявление
- ✓ Декларация за достоверност /по Приложение 9/
- ✓ Информационна карта за заета академична длъжност
- ✓ Копие от обява в Държавен вестник за конкурса
- ✓ Дипломи за висше образование
- ✓ Диплом за ОНС Доктор
- ✓ Автобиография
- ✓ Резюмета на научни трудове
- ✓ Списък на публикации и копия от тях
- ✓ Списък на изискуем брой цитирания
- ✓ Справка от ЦУБ на ТрУ за импакт фактор и импакт ранг (ако има такива); -
- ✓ Справка от ЦУБ на ТрУ за цитирания включени в базите данни Web of Science и/или Scopus (ако има такива);
- ✓ Справка за оригинални научни приноси

- ✓ Списък на хабилитирани съавтори
- ✓ Документ за владее на чужд език
- ✓ Свидетелство за съдимост
- ✓ Справка за изпълнение на МНИ
- ✓ Справка за IF, IR
- ✓ Материали по показател E
- ✓ Автореферат и монография
- ✓ Допълнителни материали

Документите са подредени според изискванията, прегледно и надлежно. В представената справка за минимални изисквания към научната и преподавателска дейност на Катя Кичукова за заемане на длъжността, е видно, че кандидатката е представила научна продукция, която изпълнява критериите по съответните групи показатели. Научните материали, представени в конкурсната процедура не повтарят представените трудове за придобиване на ОНС „доктор”. Публикационната активност както следва:

Вписания, реферирани в Scopus или Web of Science– 1 бр.

Публикации в списания и сборници, включени в националния референтен списък - 16 броя;
Публикации в списания, индексирани във вторични бази данни - 12 броя (от които 1 подпечат).

Глави от книги със самостоятелна библиография (съавтор)- 1бр.

Участие в конгреси, конференции и симпозиуми: общо 32, от тях международни –7; в България –5

Цитирания: 11 бр.

В списания с Impactfactor – 7бр.

Научната продукция, с която Катя Кичукова участва, напълно отговаря на минималните академични изисквания за академичната длъжност „доцент”.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Катя Стефанова Кичукова е родена в гр. Котел през 1969г. Завършва специалност „Медицински лаборант”, средно-специално образование в ИЗКССО в гр. Пловдив (1989 г.), а по-късно придобива полувисше образование по същата специалност в ПМИ гр. Сливен (1993 г.). Веднага след завършването си Кичукова започва работа като медицински лаборант в Клинична лаборатория на Общинска болница гр. Котел, от 2001г. е медицински лаборант в централна клинична лаборатория на МБАЛ АД” Проф. Д-р Стоян Киркович” гр. Стара Загора. В периода 2004-2007г. се дипломира по специалността „Управление на здравните грижи” в Тракийски университет гр. Ст. Загора, с ОКС „бакалавър”. От м. септември 2009г. Кичукова започва работа като преподавател в МК

при Тракийски университет, гр. Ст. Загора, в специалност „Медицински лаборант”. От 2011-2012 г. придобива ОКС „магистър” в МУ гр. Пловдив и квалификация „Ръководител на здравни грижи и преподавател по практика”. От 2016г. до момента Катя Кичукова работи като старши преподавател в Медицински колеж на Тракийски университет, гр. Стара Загора. През 2022г. придобива ОНС „доктор” по Управление на здравните грижи в професионално направление 7.4. Обществено здраве на тема „Продължаващото обучение като средство за повишаване професионалната компетентност на медицинските лаборанти”.

Има участия в 23 курса за следдипломна квалификация, проведени обучения в Литва и Северна Македония, научни публикации и участия в научни форуми. Член е на БАПЗГ и ПИЦ по зависимости към община Ст. Загора. Владее френски език на ниво А1 и английски език-ниво В2.

3. Оценка на научно-изследователската и приложна дейност- обемна и структурна характеристика на научните трудове

В материалите, представени за конкурса д-р Катя Стефанова Кичукова са включени научни трудове, публикувани у нас и в чужбина в периода 2010-2023г. Общо са представени 32 научни статии, от които 3 са свързани с дисертационния труд.

Научните приноси от трудовете, тематично могат да бъдат систематизирани в няколко основни направления:

- I. Повишаване на професионалната компетентност на медицинските лаборанти и използване на възможности за продължаващото обучение за това (приноси с научно-теоретичен, методичен и приложен характер).**
- II. Проучване и въвеждане на нови показатели и лекарствени препарати (хранителни добавки) за подобряване на диагностиката и повлияване на лечението на някои социално значими заболявания (приноси с научно-теоретичен, методичен и приложен характер).**
- III. Проучвания върху някои социално значими и опасни инфекциозни заболявания и ролята на човешкия фактор за тяхното разпространение (приноси с научно-теоретичен характер).**
- IV. Приложение на иновационни подходи и технологии в медицинското обучение и образование (приноси с теоретичен и приложен характер).**
- V. Съвременни подходи, прилагани в медико-лабораторни науки и ориентирани към различни области от широкопрофилната подготовка на медицинските лаборанти (приноси с теоретичен и приложен характер).**
- VI. Вария**

I. Изследванията върху необходимостта за **повишаване на професионалната компетентност на медицинските лаборанти** са обект на значима част от научните трудове в цялостната академична дейност на Катя Кичукова (вкл. 1 дисертационен труд, 1 монография). В проведените собствени проучвания са използвани оригинални авторски методики, разработени за целите на изследванията. Необходимостта от системно повишаване и актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности на медицинските лаборанти като непрекъснат процес, се определя от изключителното развитие на медицинските науки. В тази сфера изследванията на кандидата са свързани с:

1. Задълбочено проучване сред студенти от специалност „Медицински лаборант“, практикуващи медицински лаборанти и лабораторни лекари на интереса им към формите на продължаващото обучение, и най-вече към продължаващото обучение, насочено за медицински лаборанти. Изследвани са предпочитаните форми за „учене през целия живот“ затези медицински специалисти, практическата приложимост на знанията им, получени от проведени краткосрочните курсове, като най-посещавана форма на следдипломно обучение. Установени са нагласите на работодателите за прилагане на стимули за следдипломно обучение на медицинските лаборанти. Авторката доказва положително отношение на студентите от специалност „Медицински лаборант“ към ученето през целия живот като ресурс за подържане и повишаване на професионалната им компетентност.
2. В представения монографичен труд на тема „Ученето през целия живот за медицински лаборанти –настояще и перспективи“ са описани концептуалните основи и парадигмата на непрекъснатото професионално обучение, организационните и нормативни аспекти на това обучение при медицински лаборанти и възможностите за тяхното кариерно развитие. Авторката проучва интереса, нагласите и отношението на студенти и практикуващи лаборанти към различни форми на учене и възможностите за разкриване на профилни специализации. Интерес представляват постановките и резултатите, свързани с прилагане на следдипломно обучение с различна продължителност, електронна форма на обучение, както и нагласите на работодателите за стимулиране и подкрепа за лаборантите по време на продължаващото обучение. Приложеният исторически метод за описание на възникването и развитието на тази професия в България, както и проучените и описани специфики на обучението и професионалното развитие на медицинските лаборанти в някои европейски държави[Дисертационен труд, Монография].
3. Осъществено е задълбочено изследване на мотивите за избор на специалност на студентите, обучаващи се за професията „Медицински лаборант“ и на практикуващите медицински лаборанти. Проучени са влиянията на вътрешните и външни мотиви за участие в продължаващо професионално обучение. Изследвано е

и влиянието на отчуждението от специалността и професията при лаборанти [Дисертационен труд, П2].

4. Проведено е изследване на мотивацията за постижения на студентите от специалност „Медицински лаборант“ и влиянието на вътрешната и външна мотивация върху интереса им към различни форми на учене през целия живот [П2].

II. Във второто научно направление са включени научни трудове, свързани с участия на авторката в пилотни проучвания във връзка с изследвания на някои ензими, имащи влияние върху нивата на показателите на мастната обмяна, с цел разработване на методика за въвеждането им в рутинната практика, както и изследване на биохимични показатели при хора и лабораторни животни, и определяне на взаимовръзката им при редица социално значими заболявания.

1. Участие в пилотно изследване за адаптиране на методи за определяне на серумните нива на параоксоназната и арилесеразната активност на PON1 (принадлежи към семейството на параоксоназите, състоящо се от три изонзима PON1, PON2 и PON3). Има доказателства, че серумната PON1 е най-същественният ензим на HDL-комплексите, отговорен за протективната им функция по отношение на LDL. Тъй като HDL има много атеропротективни функции, като отстраняване на излишния холестерол от тъканите и инхибиране на възпалителния процес, защитата на HDL може би е основна роля на PON1 при бозайници и човека. Доказана е и връзката между активността и концентрацията на PON1 и тежестта и степента на коронарна болест на сърцето. Получените стойности на параоксоназната и арилестеразната активност се доближават до данните в литературата. Установена е положителна асоциация на арилестеразната активност с общия холестерол и триглицеридите, но без установена взаимовръзка с HDL [I. 1.].
2. Участие в проучване на нови аспекти на полезното действие на млечнокиселите бактерии. Осъществено е изследване на влиянието на комбинацията от два оригинални български щама на млечнокисели бактерии – *Lactobacillus brevis* и *Lactobacillus plantarum* върху показатели на липидния профил при плъхове. Установява се добра поносимост на двата щама от потенциални пробиотици от експерименталните животни. Не се установяват убедителни доказателства за полза от техния прием върху липидния профил, вероятно поради кратковременния период на прием на шамовете [III.B1].

III. Направление, включващо проучвания върху някои от социално значимите и опасни инфекциозни заболявания и ролята на човешкия фактор за тяхното разпространение.

1. В проведено проучване е установено, че Ехинококозата е социално значимо заболяване за Старозагорска област, със средна заболеваемост за периода 2006-

2014г. над средната за страната. Относителният дял на заболелите деца е 1/5от всички регистрирани. Тези данни са индикатор за висока степен на опаразитеност на околната среда с яйца на *E. granulosus* в региона. Инициран е проект за проучване на околната среда при лица от уязвими и рискови групи за контаминираност с паразитни елементи, от който предстои да се публикуват резултати [III. A2., IV B 8].

2. Направен е исторически преглед на усилията и предприетите противоепидемични мерки от всички институции в борбата с маларията и преносителите на маларийните плазмодии. Макар и рядко, се установяват случаи на малария в южните части на страната или при мигранти [III.A 3. III.A 4.].
3. Разгледани са някои от значимите древни и нововъзникнали заболявания, които са оказали силно влияние върху историята на човечеството, вкл. COVID-19. Изследва се ролята на поведението на хората, като фактор за възникването на пандемии [III A4, III A5, IV B 8].
4. Изследвани са основните рискови фактори за разпространението на *T.gondii* сред рискови групи от населението в Старозагорски регион. Установено е, че сред определени групи от населението делът на сероположителните за Токсоплазма е по-висок от средния за страната. Сред основните рискове за развитие на заболяването са установени - консумацията на недобре обработено термично месо, съжителство с опаразитени домашни животни и др. [III.1].

IV. Иновационни подходи в медицинското образование

Интерактивните методи на обучение на студенти от специалността „Медицински лаборант“, разгледани като иновативни практики в преподаването и тяхното приложение в различни дисциплини по медицинските специалности, се оценяват като много ефективни. Съвременните информационни и комуникационни технологии предлагат широка гама от възможности за визуализация и интерактивност на обучителния процес.

1. Дефинирани са положителните страни на интерактивните методи на обучение. Разглеждани се предимствата на ситуационните методи в медицинските специалности, както и ресурсите на изследователските методи (чрез включване на студентив проекти) за развитие на ключови умения при студентите. Ролята на преподавателя се представя освен като източник на знания, и на идеи. При използването на интерактивен подход на обучение се установяват по-добри резултати в сравнение с класическите методи на преподаване [III B2, III B3, III B4, IV A1].
2. Представени са възможностите за приложение на интерактивните презентационни системи – интерактивна бяла дъска и документна камера в обучението на студентите от Медицински колеж [IV A1].

3. Изследвано е използването на електронните форми в учебния процес, наложени в последните години като алтернативни форми на обучение, или допълващи и обогатяващи самия учебен процес. Проучени са нагласите на студентите от специалност „Медицински лаборант“, медицинските лаборанти и лабораторни лекари за използването на електронните форми в следдипломното обучение на специалистите [IV A2].

V. Медико-лабораторни науки

Статиите са ориентирани към различни области от широкопрофилната подготовка на медицинските лаборанти.

1. Проучване сред студенти от Медицински колеж – Стара Загора относно информираността за човешкия папилома вирус (HPV). Въпреки сравнително ниската осведоменост за заболяванията, които HPV причинява, студентите са запознати, че има ваксина [III B2].
2. Проучване сред жители от регион Чирпан за начините за заразяване с HIV и възможностите за предпазване. Установена е висока информираност на населението за пътищата на заразяване, но ниска степен на лицата, които декларират използване на предпазни средства [III B2].
3. Ретроспективно проучване на лица с клинични изяви на Остър коронарен синдром. Стойностите на серумен Тропонин, златен стандарт при диагностицирането на остър миокарден инфаркт, се повишават леко след катетеризация и поставяне на стент и постепенно се нормализират. Рискът от ОМИ е по-висок при лица с множество рискови фактори [III B1].
4. Проучване и анализ на самооценката на знанията на студентите от специалност „Медицински лаборант“ в Медицински колеж – Стара Загора, за Туберкулозата. Установи се добро познаване на източниците на заразяване, рисковите групи, методите за доказване и мониториране, вкл. и нелабораторни [III B6].
5. Обобщени и систематизирани са терапевтичните подходи и групите лабораторни анализи в различните етапи на бъбречните заболявания. Изяснено е значението на ранната диагностика за оптимистична прогноза на заболяванията на бъбреците [III B3].
6. Представен е обзор на значението на изследването на антифосфолипидни антитела при пациентки с повтарящи се спонтанни аборти, такива с репродуктивни неуспехи или други съединително-тъканни автоимунни заболявания [III B 5].
7. Емпирично проучване на мнението на студенти -лаборанти за качеството на усвоените знания за преданалитичния етап на лабораторните анализи. Студентите са оценили учебното съдържание в раздела като актуално, вкл и за спецификите на изискванията в този етап при деца [III B9, IV A4].
8. Разгледани и проучени са най-честите фактори за придобита апластична анемия - биологични, физични, химични и симптомите на заболяването. Фокус се поставя

върху молекулярно генетичните, цитогенетичните лабораторни параметри при диагностиката и мониториране на лечението [IVB 3].

9. Разгледани са методите за откриване на бактериални токсини в хранителни продукти, като е поставен акцент на съвременните експресни методи [III Г 1].

VI.Ефективна колаборация между медицинския колеж и базите за практическо обучение на медицинските лаборанти. Оценка на работодателите относно придобитите професионални компетенции на дипломираните медицински лаборанти.

1. Проучване установява, че студентите от специалност „Медицински лаборант“ дават предпочитания за провеждане на клиничната практика на малки групи, което им дава възможност да бъдат активни участници в работата. По този начин се развива самостоятелност, креативно мислене на нов тип специалисти [III А 1].
2. Проучване установява, че работодателите оценяват високо професионалните умения, уменията за работата в екип и за комуникация с пациентите на дипломираните се в Медицински колеж – Стара Загора медицински лаборанти [IV В 7].

VII.Вария

1. Разгледани са психосоциалните аспекти на природните бедствия. Установено е, че при дадено бедствие (природни катаклизми, терористични актове, пандемичен грип и други) психическите травми могат да бъдат много повече от физическите. Чрез използване на първа психологическа помощ, като ранен инструмент в кризисната интервенция, и по силата на своите знания и опит, медицинските специалисти поемат водеща роля в оказването на психологична помощ [IV В 4, IV В 5].
2. Проучени са основни аспекти в отношението на студенти от медицински специалности в Тракийски университет към наркотичните вещества. Въпреки масовото предлагане делът на студентите, които са употребявали или употребяват наркотични вещества към момента на изследването е много нисък [IV В 6].
3. Проучване на рисковите фактори за остеопороза сред жени в различни възрастови групи. Изследвани са нивата на Vit D като един от факторите с водещо значение за заболяването. Установено е ниско ниво на Vit D при две трети от изследваните лица [IVA3, IVB2].

4. Учебно- преподавателска дейност

Кандидатът д-р Катя Кичукова има богат професионален и практически опит в областта на клиничната лабораторна практика и 14-годишен педагогическо-преподавателски стаж като преподавател в Медицински колеж при Тракийски университет гр. Стара Загора. Тя води учебно-практически занятия по учебните дисциплини: Клинична лаборатория, Паразитология, Клинична практика и СИД „Качествен контрол в лабораторната практика“. Кичукова взема активно участие в разработването и актуализирането на учебните програми по посочените учебни дисциплини. Участва в изпитни комисии и активно се включва в академичния живот на катедрата и университета.

В представената с документите по конкурса „Справка за учебна товареност“ д-р Катя Кичукова удостоверява, че провежда упражнения, учебна практика и преддипломен стаж със средногодишна натовареност за целия период на преподаване над 630 часа годишно.

Катя Стефанова Кичукова е взела участие в седем вътреуниверситетски научни проекта в периода 2016-2023г. и като участник в шест научно-изследователски проекта на МФ на Тракийски университет Ст. Загора.

4. Оценка на цялостното представяне на кандидата

Всички конкурсни материали, представени от кандидата Катя Кичукова, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав на Република България /ЗРАСРБ/ и Правилника за прилагането му в Тракийски университет гр. Ст. Загора. Теоретичните разработки и изследвания на кандидатката имат научна стойност и практическа приложимост и са ориентирани към работата на Катя Кичукова. Научната и преподавателска квалификация на Катя Кичукова е несъмнена. Постигнатите от нея резултати в научно-изследователската и учебна дейност **съответстват напълно** на специфичните изисквания за длъжността в Медицински колеж, специалност „Медицински лаборант“.

Давам своята комплексна **положителна оценка** на кандидатурата на **Катя Стефанова Кичукова**, дм за заемане на академичната длъжност „**Доцент**“. Представената кандидатура **отговаря изцяло на изискванията и критериите** на Закона за развитие на академичния състав в Р.България, Правилника за неговото прилагане и на Правилника за развитие на академичния състав в Тракийски университет –Ст. Загора. Считаю, че трайните научни интереси на кандидата в областта на клиничната лаборатория и задълбочената ѝ работа по проблемите на обучението на студенти от специалност „Медицински лаборант“ може да допринесе за качествено академично обучение, а научната продукция на кандидата, както и достойнствата на нейният монографичен труд значително ще улеснят и способстват за това обучение. Тя е опитен преподавател и изследовател, добросъвестен и етичен колега. Катя Кичукова се отнася отговорно към

своята научна и преподавателска дейност и е уважаван и обичан преподавател от студенти и колеги. Убедена съм, че Катя Кичукова ще дава и за в бъдеще своя принос за просперитета на Медицински колеж при Тракийски университет гр. Ст. Загора.

Заключение:

Давам своята положителна оценка за **присъждане на академичната длъжност „доцент“** на Катя Стефанова Кичукова, дм.

Убедено препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури **да изберат Катя Стефанова Кичукова, дм** на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве и научна специалност „Управление на здравните грижи“, съгласно обявен конкурс в Държавен вестник, ДВ бр.99/ 13.12.2022г.

05.05.2023 г.

гр.София

Изготвил рецензията:

проф.ИванкаСтамболова, дм.